

Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõuga muudetakse tulumaksuseaduse § 11, mis käsitleb tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja koostamist. Muudatuse kohaselt kaotatakse asjatundjate komisjon, kelle senine ülesanne on olnud Maksu- ja Tolliametile (edaspidi *maksuhaldur*) soovituslike ettepanekute tegemine tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja kandmise, nimekirja kandmata jätmise või sellest kustutamise kohta. Lisaks hakkab eelnõu kohaselt maksuhaldur tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja uuendama iga kalendrikuu 1. kuupäeval.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja koostas Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna peaspetsialist Helena Kullamaa (tel 611 3149, e-post helena.kullamaa@fin.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna jurist Marge Kaskpeit (e-post marge.kaskpeit@fin.ee, tel 611 3611). Keeleliselt toimetas Rahandusministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (e-post sirje.lilover@fin.ee, tel 611 3638).

1.3 Märkused

Eelnõu näeb ette tulumaksuseaduse 1. jaanuaril 2020. a jõustuva redaktsiooni (RT I, 29.06.2018, 51) muutmise.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga aastateks 2016-2019, mille punkt 3.16 „Vabaühenduste rahastamise korrastamine“ sisaldab tegevust „Analüüs ja ettepanekud vabaühenduste rahastamisallikate mitmekesistamiseks“. Selle kohaselt sai siseministeeriumi ülesandeks koostada rahastamisallikate mitmekesistamise teemal valitsuskabineti memorandum. 30. novembril 2017. a siseministri Andres Anvelti poolt valitsuskabineti nõupidamisele esitatud memorandum punktide 4.3 ja 4.5 elluviimist toetati valitsuskabineti 28. detsembri 2017. a nõupidamisel. Selle punkti 4.3 ettepaneku kohaselt tuleb lühendada ja lihtsustada tulumaksusoodustuse nimekirja arvamise korda, et enamatel ühingutel oleks kiirem ligipääs maksusoodustusele ja seeläbi annetuste kogumise eeldusele.

Lisaks näeb selle memorandum punkt 4.5 ette võimaluse maksumaksjal suunata enamakstud tulumaks enda konto asemel annetusena vabaühenduse kontole. Kuna see muudatus on tehnilist laadi ja vajab tehnilist lahendust, siis puudub vajadus seadust muuta. Eelnõu jõustumise ajaks valmistab maksuhaldur ette vajalikud tehnilised muudatused, mille abil on võimalik füüsilise isiku deklaratsiooni esitades valida, millistele tulumaksusoodustusega ühingute nimekirjas olevatele ühingutele soovitakse enamakstud tulumaks suunata. Seejärel kannab maksuhaldur soovitud summa annetusena valitud ühingu ettemaksukonto arvestusse. Sellest muudatusest täiendavat maksukulu riigieelarvele ei kaasne, kuid negatiivne mõju riigieelarvele tuleneb ühekordsest Maksu- ja Tolliameti e-keskkonna arendusest, mille maksumus on orienteeruvalt 20 000 eurot.

Eelnõu on seotud rahandusministri 18. detsembri 2014. a määruse nr 53 "Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja koostamise kord, nimekirja koostamiseks esitatavate dokumentide loetelu, ühingu nimekirja kandmise ja sealt kustutamise kord ning asjatundjate komisjoni moodustamise kord, selle töökorraldus, samuti liikmete nimetamise ja tagasikutsumise kord" muutmise eelnõuga.

Seaduseelnõu väljatöötamisel ei ole koostatud väljatöötamiskavatsust, kuna seaduseelnõu seadusena rakendamise eesmärgiga ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju. Lisaks on tegemist Vabariigi Valitsuse aastate 2016-2019 tegevusprogrammis ette nähtud muudatustega, mille elluviimist toetati ka 28. detsembril 2017. a toimunud valitsuskabineti nõupidamisel.

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Muudatuste seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamuse saamine.

Seadus on kavandatud jõustuma 2020. aasta 1. jaanuaril.

2. Seaduse eesmärk

Eelnõuga muudetakse tulumaksuseaduse § 11, mis käsitleb tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja koostamist. Seaduseelnõu üheks eesmärgiks on kaotada asjatundjate komisjon. Asjatundjate komisjoni kaotamise initsiatiiv pärineb Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidult ja kolmandalt sektorilt. Asjatundjate komisjoni kaotamine on mõistlik, kuna selle kaasamine nimekirja kandmise taotluste ja nimekirjast kustutamise ettepanekute menetlemisel ei ole asjatundjate komisjoni enda ja ka maksuhalduri arvates omanud juba 2016. aastast enam algset mõju. Asjatundjate komisjoni rolli kaotamise korral saab nimekirja uuendamine toimuda kiiremini ning ilma kolmandate osapoolte poole pöördumiseta.

Asjatundjate komisjoni operatiivsest kaasamisest loobumise korral saab tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja uuendada operatiivsemalt. Seaduseelnõu rakendumisel hakkab maksuhaldur tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja uuendada iga kalendrikuu 1. kuupäeval. Nimekirja pidev uuendamine muudab nimekirja saada soovivate ja nimekirjast välja saada soovivate ühingute jaoks taotluste menetlemise perioodi oluliselt lühemaks ja kiiremaks.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse TuMS § 11 lõiget 1 eesmärgiga eemaldada tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja kinnitamise menetlemise protsessist asjatundjate komisjonilt soovituselise küsimise kohustus.

Rahandusministeerium, maksuhaldur ning asjatundjate komisjon arutasid ühiselt asjatundjate komisjoni olemasolu vajalikkust. Asjatundjate komisjoni liikmed ning maksuhaldur tegid ettepaneku asjatundjate komisjoni kaotamiseks. Viimastel aastatel ei ole vabariikliku esindajatel ja maksuhalduril enam olulisi erimeelsusi olnud ning asjatundjate komisjon leidis üksmeelselt juba 2016. aastal, et komisjoni kaasamisel ei ole

enam algset mõju. Näiteks enamik nimekirjast kustutamisi tehakse formaalsetel põhjustel (korduvalt tähtaegselt esitamata deklaratsioonid ja majandusaasta aruanded), mille puhul ei ole tarvilik asjatundjate komisjoni poole pöördumine ning kustutamiseks nõusoleku küsimine.

Maksuhaldur plaanib edaspidi pärast asjatundjate komisjoni kaotamist teha kolmanda sektoriga koostööd veidi paindlikuma töövormi abil. Selleks palub maksuhaldur kolmandal sektoril nimetada endale mõni kontaktisik, kelle poole vajadusel pöörduda ning kelle abiga ühistele aruteludele kolmanda sektori esindajaid kutsuda. Seega on edaspidi ka ilma asjatundjate komisjonita kolmas sektor maksuhalduriga aruteludesse kaasatud.

Eelnõu § 1 punktiga 2 muudetakse TuMS § 11 lõiget 8 eesmärgiga eemaldada tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja koostamist reguleerivast määrusest asjatundjate komisjoni puudutav regulatsioon.

TuMS § 11 lõiget 9 muudetakse eesmärgiga uuendada tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja iga kalendrikuu 1. kuupäeval. Lisaks kehtestatakse maksuhaldurile kohustus teha ühingule teatavaks otsuse nimekirja kandmise, kandmata jätmise või sealt kustutamise kohta 30 päeva jooksul taotluse esitamisest arvates.

Kehtiva õiguse kohaselt uueneb tulumaksusoodustusega ühingute nimekiri kaks korda aastas – 1. juulist ja 1. jaanuarist. Selleks tuleb nimekirja saada soovival ühendusel esitada taotlus maksuhaldurile vastavalt 1. märtsiks või 1. septembriks. Vabaühendustele tähendab see, et nimekirja pääsemine võib võtta aega minimaalselt 4 kuud. Senine menetluse pikkus tuleneb osalt asjatundjate komisjoni kaasamisest. Kuna eelnõu kohaselt kaotatakse asjatundjate komisjon, siis selle võrra lüheneb ka nimekirja pääsemiseks taotluste menetlemise periood.

Siseministeeriumi poolt koostatud valitsuskabineti memorandumis on välja toodud ka maksuhalduri seisukoht, mille kohaselt võiks taotluste esitamine ja nimekirjas muudatuste tegemine olla pidev. Maksuhalduriga ja asjatundjate komisjoniga toimunud arutelu käigus leiti, et nimekirja uuendamine võiks toimuda iga kalendrikuu 1. kuupäeval. Sel moel uuendatakse nimekirja piisavalt operatiivselt, kuna nimekirja saada soovivad ühinged ei pea enam nimekirja saamist vähemalt 4 kuud ootama. Lisaks pakub nimekirja uuendamine iga kalendrikuu 1. kuupäeval annetajatele kindlustunnet, et kuu alguses nimekirjas olnud ühing kuulub kindlasti nimekirja ka veel kuu lõpus.

Kui hetkel kehtiva regulatsiooni kohaselt saab ühing otsuse nimekirja kandmata jätmise kohta kaks kuud pärast taotluse esitamist, siis eelnõu kohaselt tehakse vastav otsus vähemalt poole kiiremini ehk maksimaalselt 30 päeva jooksul.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata Eesti õigusaktides seni kasutamata ega võõrkeelseid termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

Eelnõu rakendamisega ei ole ette näha sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju; mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele; mõju elu- ja looduskeskkonnale; mõju regionaalarengule; mõju majandusele; mõju kohaliku omavalitsuse korraldusele; muid otseseid või kaudseid mõjusid. Eelnõu rakendamisega on ette näha mõju riigiasutuste töö korraldusele.

Kaasnev mõju: Mõju riigiasutuste korraldusele

Sihtrühm. Eelnõu jõustumine avaldab eelkõige mõju Maksu- ja Tolliametile. Sihtrühma suurus võrreldes riigiasutuste koguarvuga on põhimõtteliselt olematu.

Mõju ulatus on väike või pigem olematu, kuna antud valdkonnaga on aktiivselt hõivatud 2 inimest. Kuna asjatundjate komisjon ja selle kaasamise kohustus nimekirja uuendamise protsessis kaotatakse, siis selle võrra väheneb Maksu- ja Tolliameti halduskoormus. Lisaks muudavad eelnõust tulenevad muudatused Maksu- ja Tolliameti halduskoormuse aasta lõikes ühtlasemaks.

Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna Maksu- ja Tolliamet kohustub tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja uuendamise iga kalendrikuu 1. kuupäevast, senise kaks korda aastas uuendamise asemel.

Ebasoovitavate mõjude risk on väike, kuna Maksu- ja Tolliameti halduskoormus jääb põhimõtteliselt samale tasemele.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Eelnõu rakendamiseks on vaja teha muudatusi Maksu- ja Tolliameti infosüsteemides. Kulud kaetakse Maksu- ja Tolliameti eelarvest.

8. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamiseks on vaja muuta järgmist rakendusakti:

Rahandusministri 18. detsembri 2014. a määrus nr 53 “Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja koostamise kord, nimekirja koostamiseks esitatavate dokumentide loetelu, ühingu nimekirja kandmise ja sealt kustutamise kord ning asjatundjate komisjoni moodustamise kord, selle töökorraldus, samuti liikmete nimetamise ja tagasikutsumise kord”.

Rakendusakti kavand on lisatud käesolevale seletuskirjale.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2020. aasta 1. jaanuaril.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja asjatundjate komisjoni liikmetele.

MÄÄRUS

Kuupäev digiallkirjas nr
<DataType_25688680_3_1 />

Rahandusministri 18. detsembri 2014. a määruse nr 53 “Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja koostamise kord, nimekirja koostamiseks esitatavate dokumentide loetelu, ühingu nimekirja kandmise ja sealt kustutamise kord ning asjatundjate komisjoni moodustamise kord, selle töökorraldus, samuti liikmete nimetamise ja tagasikutsumise kord” muutmine

Määrus kehtestatakse tulumaksuseaduse § 11 lõike 8 alusel.

§ 1. Määruse muutmine

Rahandusministri 18. detsembri 2014. a määruses nr 53 „Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja koostamise kord, nimekirja koostamiseks esitatavate dokumentide loetelu, ühingu nimekirja kandmise ja sealt kustutamise kord ning asjatundjate komisjoni moodustamise kord, selle töökorraldus, samuti liikmete nimetamise ja tagasikutsumise kord“ tehakse järgmised muudatused:

- 1) määruse pealkiri sõnastatakse järgmiselt:
„Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja koostamise kord, nimekirja koostamiseks esitatavate dokumentide loetelu ning ühingu nimekirja kandmise ja sealt kustutamise kord“;
- 2) paragrahvi 1 tekst sõnastatakse järgmiselt:
„Määrus sätestab Maksu- ja Tolliameti kinnitatava tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja (edaspidi *nimekiri*) koostamise korra, nimekirja koostamiseks esitatavate dokumentide loetelu ning mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste (edaspidi koos *ühing*) nimekirja kandmise ja nimekirjast kustutamise korra.“;
- 3) paragrahv 2 tunnistatakse kehtetuks;

4) paragrahvi 4 lõige 1 sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maksu- ja Tolliamet kannab ühingu nimekirja otsusega otsuse tegemisele järgneva kalendrikuu 1. kuupäeval.“;

5) paragrahvi 4 lõiked 2 ja 4–6 tunnistatakse kehtetuks;

6) paragrahvi 4 lõike 7 esimene lause sõnastatakse järgmiselt:

„Maksu- ja Tolliamet teeb otsuse nimekirja kandmise või kandmata jätmise kohta ühingule kirjalikult teatavaks 30 päeva jooksul nimekirja kandmise taotluse esitamisest arvates.“;

7) paragrahvi 5 lõige 2 sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Hoiatuses märgib Maksu- ja Tolliamet ühingu nimekirjast kustutamise põhjuse ja õigusliku aluse ning kui lõikes 1 nimetatud puudus on kõrvaldatav, annab selle kõrvaldamiseks 30-päevase tähtaja.“;

8) paragrahvi 5 lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks;

9) paragrahvi 5 lõike 5 esimene lause sõnastatakse järgmiselt:

„Maksu- ja Tolliamet teeb ühingule otsuse tema nimekirjast kustutamise kohta kirjalikult teatavaks pärast 30 päeva möödumist nimekirjast kustutamise hoiatuse esitamise päevast või 30 päeva jooksul puuduste kõrvaldamise tähtaja möödumisest arvates.“;

10) paragrahvi 5 lõikest 7 jäetakse välja tekstiosa „15. juuniks või 15. detsembriks“;

11) paragrahvi 5 lõige 8 sõnastatakse järgmiselt:

„(8) Maksu- ja Tolliamet kustutab ühingu nimekirjast otsusega otsuse tegemisele järgneva kalendrikuu 1. kuupäeval.“;

12) paragrahvi 6 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks.

§ 2. Määruse rakendamine

Määrus jõustub 2020. aasta 1. jaanuaril.

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Tõniste

Rahandusminister